

Nr 161

Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1972, given den 5 oktober 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden, till riksdagen, överlämna redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1972.

CARL GUSTAF

KRISTER WICKMAN

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 5 oktober 1973.

Närvarande: ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, LUNDKVIST, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, FELDT.

Ministern för utrikes ärendena anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *redogörelse till riksdagen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1972* och anför.

I resolution 319 (1966) om förbindelserna med de nationella parlamenten uppmanar Europarådets rådgivande församling regeringarna att årligen lägga fram en rapport om verksamheten i Europarådets ministerkommitté inför sina parlament. Kungl. Maj:t har lämnat riksdagen sådana redogörelser för åren 1967—1971 (skr. 1968: 23, skr. 1969: 27, skr. 1970: 39, skr. 1971: 119, skr. 1972: 107). En redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1972 har utarbetats inom utrikesdepartementet i samråd med övriga berörda departement och torde få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga*.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t delger riksdagen den inom utrikesdepartementet upprättade redogörelsen för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1972.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas skrivelse av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

*Bilaga***Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté under år 1972***I. Ministerkommittémöten*

Ministerkommittén har sammanträtt två gånger under år 1972 — den 15 maj i Strasbourg och den 14 december i Paris.

1. Det 50:e ministermötet i Strasbourg

Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Krister Wickman. I delegationen ingick också Sveriges ständiga ombud hos Europarådet ambassadören Arne Fälthelm, utrikesrådet Wilhelm Wachtmeister, biträdande ombudet hos Europarådet, departementssekreteraren Hans Olwaeus samt departementssekreteraren Peter Landelius.

Dagordningen för mötet, som hade schweiziske utrikesministern Pierre Graber som ordförande, upptog bl. a. bevarandet och upprustningen av Venedig, europeiska stipendiefonden, europeiska ungdomsfonden, samarbetet inom EG, EFTA och Europarådet. Ministrarna godkände stadgarna för den europeiska ungdomsfonden. De diskuterade även de politiska aspekterna av den ekonomiska integrationen i Europa samt östvästförbindelserna.

a) Rädda Venedig-aktionen

Rådgivande församlingens avgående president, Olivier Reverdin, gjorde ett uttalande i vilket han bad om kommitténs stöd för ett "rädda Venedig-projekt". Ministerkommittén uttalade sin tillfredsställelse med församlingens aktion i nära samarbete med UNESCO till förmån för Venedig samt lämnade generalsekreteraren tillstånd att ingå i styrelsen för den fond som skulle komma att upprättas i Schweiz för detta ändamål.

b) Europeiska ungdomsfonden

Efter utdragna förhandlingar hade en arbetsgrupp kommit fram till ett utkast till stadgar för fonden efter behandling av ställföreträdarkommittén, vilket godkändes av ministerkommittén. Fondens ändamål är att främja samarbete mellan unga människor till förmån för fred och djupare förståelse mellan folken.

Ursprungligen framlades förslaget om upprättandet av en ungdomsfond 1969 av Förbundsrepubliken Tyskland. Samtliga medlemsstater deltar i fonden, vars finansiering baserar sig på obligatoriska bidrag vilka dock kan ytterligare utökas med frivilliga bidrag. Fonden skall icke själv bedriva något ungdomsarbete utan finansiellt understödja det frivilliga ungdomsarbetet som bedrivs av ungdomsorganisationerna.

Medlen skall fördelas av en styrelse där ungdomsorganisationerna och regeringsrepresentanterna vardera har åtta platser. Ungdomsorganisationerna utser sina egna representanter. Vidare existerar en rådgivande kommitté bestående av 16 företrädare för ungdomsorganisationerna och en mellanstatlig kommitté som i stort är identisk med ställföreträdarkommittén. Den mellanstatliga kommittén har som huvuduppgift att fastställa bidragen till fonden.

Ministerkommittén antog enhälligt resolution (72)17 om upprättandet av den europeiska ungdomsfonden. Beslut fattades om att fonden skulle träda i verksamhet den 1 januari 1973. Det första året skulle de obligatoriska bidragen belöpa sig till 3 miljoner franska francs. Man räknar emellertid med att fonden efter inbetalandet av de frivilliga bidragen kommer att förfoga över 5—6 miljoner francs.

c) Rapporter om utvecklingen inom EG och EFTA

Ordförandena i de Europeiska gemenskapernas ministerråd och EFTA:s råd lämnade sedvanliga redogörelser för verksamheten inom respektive organisation.

Ordföranden i EG:s ministerråd, Luxemburgs utrikesminister Gaston Thorn, inledde sitt anförande med att framhålla att utvidgningen av marknaden givetvis skulle komma att medföra vissa problem för organisationens framtid. Av denna anledning skulle de sex medlemsländerna samt de ansökande länderna sammanträffa i Paris i oktober för att dryfta dessa spörsmål. På toppmötet skulle man främst koncentrera sig på ekonomiska frågor, regional- och socialpolitiken, institutionella spörsmål inför en politisk union samt marknadens förhållande till stats-handelsländerna och utvecklingsländerna.

Han framhöll att förhandlingarna med de sex EFTA-länder som önskade en annan form av anknytning till marknaden gick framåt och att man kunde vänta att dessa skulle avslutas före jul.

Ministerrådet hade vid sin session 24—25 april av kommissionens rapport kunnat försäkra sig om att framsteg hade gjorts beträffande samarbetet på de flesta områden. Valutaavtalen som hade undertecknats i Washington den 18 december 1971 hade lett till en stabilisering av situationen. Gemenskaperna kunde därför gå vidare i sitt arbete på att skapa en monetär union.

Den luxemburgske utrikesministern underströk slutligen den viktiga roll gemenskaperna hade att spela gentemot tredje land och sade att man var inställd på att medverka till att utvecklingsländerna skulle få högre priser för sin export.

Den brittiske statssekreteraren Anthony Royle rapporterade om arbetet inom EFTA. Han pekade bl. a. på den ökande varuhandeln medlemsländerna emellan och att en rad nya handelshinder nu avlägsnats. Royle noterade de framsteg som gjorts vid förhandlingarna mellan gemenskaperna och medlemskapssökande länder och även förhandlingarna med de EFTA-länder som sökte annan anknytning till marknaden och noterade där de framsteg som gjorts.

d) Europeiska stipendiefonden

Den brittiske delegaten förslog upprättandet av en europeisk stipendiefond. Storbritannien skulle under läsåret 1973—74 ställa 50 stipendier till förfogande för högre studier-studenter från andra europeiska län-

der. Storbritanniens tanke var att om andra länder vore villiga att ställa liknande stipendier till förfogande skulle ett multilateralt stipendieutbyte kunna organiseras under Europarådets överinseende.

Flera deltagare i ministermötet uttryckte sin tillfredsställelse med förslaget. Ministerkommittén beslöt anmoda ställföreträdarkommittén att närmare studera förslaget och rapportera tillbaka till ministerkommittén vid ett senare tillfälle.

e) Europarådets mellanstatliga verksamhet inom ramen för europeiskt samarbete

En fråga som ingående diskuterats i såväl ministerkommittén som i ställföreträdarkommittén är Europarådets framtid efter utvidgningen av EG. Det gäller den roll man vill att organisationen skall spela i det europeiska samarbetet samt arbetsfördelningen mellan olika europeiska samarbetsorganisationer. Hur skall dubbelarbete mellan de internationella organisationerna kunna undvikas och hur skall de finansiella resurserna bättre kunna utnyttjas.

På det 50:e ministermötet lämnade Europarådets generalsekreterare en redogörelse för organisationens mellanstatliga verksamhet. Han ansåg bl. a. att det 50:e ministermötet var ett lämpligt tillfälle att göra en värdering av Europarådets 23-åriga verksamhet. Under denna tid hade sammanlagt 72 konventioner utarbetats och ministerkommittén hade varje år behandlat 70-talet resolutioner. Han berörde vidare det viktiga arbete som utförs på de mänskliga rättigheternas område samt på det rättsliga området för att harmonisera de olika medlemsländernas lagstiftning. Han kom också in på det arbete som sker inom de sociala och kulturella sektorerna samt på miljövårdens område. Speciellt ville han framhålla socialöverenskommelsen och konventionen om social trygghet.

Efter generalsekreterarens inlägg följde en debatt om organisationens framtid vilken dock visade att det ännu var för tidigt att komma med konkreta förslag. Flera av talarna menade att man borde avvakta resultatet av EG:s utvidgning samt toppmötet i Paris i oktober. Utrikesminister Wickman sade bl. a.:

”Mot bakgrund av de nuvarande tendenserna i Väst Europa och i öst-västrelationerna är det inte lätt att i dag precisera Europarådets roll i det större mönster som håller på att utvecklas. Men farhågor att rådets betydelse kommer att minska behöver inte besannas. Även efter EG:s utvidgning kommer det att finnas åtskilliga samsarbetsområden som är mera lämpade för Europarådet med dess vidare medlemskrets, dess kompetenta sekretariat och dess förankring i medlemsstaternas parlament. För EG-staterna och de neutrala icke-medlemmarna bör Europarådet framstå som den naturliga och mest effektiva kontaktpunkten.

Det utvidgade EG kommer vid sitt toppmöte att behandla gemenskapernas struktur och framtida roll i ett vidare internationellt sammanhang — förhållandet till Österuropa, USA, Japan och till 'den tredje världen'. Det finns skäl att tro att man i det sammanhanget också kommer att räkna med en fortsatt viktig roll för Europarådet — en sådan utveckling ligger både i EG:s och de neutrala staternas intresse.”

f) Förbindelserna mellan Europarådet och europeiska icke-medlemsstater

Vid den rådgivande församlingens januarsession 1972 antog församlingen rekommendation 662(1972) om förhållandet mellan öst och väst

och förberedelserna till konferensen om säkerhet och samarbete i Europa. Rekommendationen som redan behandlats i ställföreträdarkommittén togs upp till behandling av ministerkommittén. Flera talare i kommittén underströk att en avgörande punkt nåtts i förhållandet öst-väst. Till följd av undertecknandet av Moskva- och Warszawafördragen skulle det nu vara möjligt att underteckna fyrmaktsavtalet om Berlin. Detta i sin tur öppnade vägen för de förberedande multilaterala överläggningarna i Helsingfors om en konferens om säkerhet och samarbete i Europa.

Flera ministrar redogjorde för sina länders bilaterala förbindelser med de östeuropeiska länderna.

2. Det 51:a ministermötet i Paris

Den svenska delegationen leddes av utrikesminister Krister Wickman. Delegationen bestod i övrigt av Sveriges ständiga ombud hos Europarådet, ambassadören Arne Fälthelm, kabinettssekreteraren Sverker Åström, kanslirådet Knut Thyberg, biträdande ombudet hos Europarådet, departementssekreteraren Sven-Otto Allard samt departementssekreteraren Peter Landelius.

Ordförandeposten innehades vid mötet av den turkiske utrikesministern Haluk Bayülken och på dagordningen hade upptagits följande frågor:

a) Utvecklingen av det europeiska samarbetet

utvecklingen av det europeiska samarbetet

a) inom EG b) inom EFTA c) inom Europarådet

arbetsprogrammet

förhållandet mellan Europarådet och europeiska icke-medlemsstater
kultursamarbetet mellan öst och väst

den europeiska ungdomsfonden, rapport av ordföranden i den mellanstatliga kommittén

den europeiska stipendiefonden

det europeiska arkitekturminnesvårdsåret 1975.

Utvecklingen av det europeiska samarbetet och den roll Europarådet skall spela i detta sammanhang har varit föremål för ingående diskussioner både inom församlingen och ställföreträdarkommittén under 1972. Den rådgivande församlingen uppdrog åt en arbetsgrupp (Reverdinggruppen) att göra en utredning och komma med förslag om en arbetsfördelning mellan Europarådet och övriga internationella organisationer. Det beslöts att ministermötet vid sidan av de sedvanliga dagordningspunkterna om samarbetet inom EG och EFTA skulle diskutera framtida riktlinjer för organisationens verksamhet.

I sedvanlig ordning framlades ovannämnda rapporter av representanter för de länder som innehade ordförandeskapet i respektive organisation.

Rapporten om EG framlades av Nederländernas ständiga ombud hos Europarådet, ambassadören Joseph Welsing. Han upphöll sig speciellt vid det nyligen avslutade stats- och regeringschefsmötet. På mötet hade man beslutat att sätta ett datum — 31 december 1980 — för genomförande av en monetär och ekonomisk union. Ett viktigt steg på vägen bleve upprättandet av en valutafond (European Monetary Cooperation Fund) den 1 april 1973. Reglerna för fondens framtida

verksamhet hade redan fastställts. Man hade starkt strukit under behovet av ett närmare samarbete beträffande den ekonomiska politiken. På toppmötet hade också diskuterats att man skulle försöka få till stånd ändringar i det internationella penningssystemet för att uppnå större rättvisa och stabilitet.

Vidare hade på mötet starkt betonats regionalpolitiken, och det råde enighet om att medlemsländerna skulle samordna sin politik på detta område. EG:s institutioner hade anmodats att före den 31 december 1973 upprätta en regional utvecklingsfond. På det sociala området hade institutionerna anmodats upprätta ett aktionsprogram före den 1 januari 1974. Slutligen omtalades att avtalen med Österrike, Island, Portugal, Sverige, Schweiz och Liechtenstein undertecknats.

Utrikesminister Rudolf Kirchschläger, Österrike, inledde sin översikt över EFTA:s verksamhet med konstaterandet att Österrike, Island, Portugal, Sverige och Schweiz nu ingått frihandelsavtal med EG och att Finland påbörjat förhandlingar om ett sådant samt att Norge var i färd med att inleda förhandlingar med gemenskaperna. EFTA skulle nu närmast koncentrera sig på de problem som kunde följa på utvidgningen av EG.

I debatten om Europarådets framtida inriktning uppträdde en lång rad talare. Det genomgående temat i dessa tal var att Europarådet borde tjäna som en länk mellan EG-länderna och de utanförstående medlemsstaterna (brittiske statssekreteraren Royle, statssekreteraren Betcourt, Frankrike, m. fl.).

Den österrikiske utrikesministern Kirchschläger framlade förslaget att en arbetsgrupp skulle tillsättas för att göra en utredning om Europarådets framtida inriktning. Gruppen skulle bestå av utrikesministrar från medlemsländerna, två representerande EG-länderna och två de utanför EG stående. Förslaget mötte emellertid motstånd även om det stöddes av några talare. Efter en omfattande debatt beslöts att ställföreträdarkommittén till det 52:a ministermötet i maj 1973 skulle framlägga ett förslag om det lämpligaste sättet att göra en sådan utredning.

Utrikesminister Wickman underströk i sitt anförande den roll, som Europarådet borde spela i den nya samarbetsituationen i Europa. Den diskussion, som en längre tid pågått om Europarådets framtida uppgifter, borde leda fram till politiska beslut under loppet av 1973. Utvidgningen av EG och avtalen med icke-medlemsstater hade öppnat nya perspektiv. Det samarbete som inletts genom dessa avtal borde kunna ytterligare utvecklas och fördjupas.

En angelägenhet av omedelbar betydelse var att Norges förhandlingar med EG snarast ledde till ett framgångsrikt resultat.

Utrikesministern framhöll att i ett läge, där EG utvidgade sitt samarbete till nya områden enligt de riktlinjer som angivits vid Paris-mötet, kunde Europarådet spela en viktig roll som forum för kontakt och samarbete mellan de nio medlemsstaterna och övriga europarådsstater. Denna uppgift borde vidareutvecklas, samtidigt som man fullföljde Europarådets hittills betydelsefullaste arbete, nämligen skyddet av de mänskliga rättigheterna. På det senare området hade väsentliga resultat nåtts under årens lopp. Man borde dock ha klart för sig att dessa rättigheter ständigt hotades på nytt. Rådet måste därför vara berett att uppträda till försvar av de mänskliga rättigheterna och tillse att dessa verkligen respekterades i samtliga medlemsstater.

Utrikesministern berörde också utvecklingen mot avspänning i Europa och betonade den kommande säkerhetskonferensens betydelse som ett uttryck för alla europeiska staters vilja till avspänning och samarbete. Det var ännu för tidigt att avgöra i vilka former Europarådet effektivast kunde bidra till dessa strävanden, men utrikesministern erinrade om att vissa östeuropeiska stater redan nu deltar i några av Europarådets aktiviteter.

Ministerkommittén beslöt att under 1973 låta göra en ingående studie av Europarådets framtida roll och därvid särskilt uppmärksamma sådana frågor som de mänskliga rättigheterna, harmonisering av lagstiftning och samarbete på utbildningens, den sociala trygghetens, hälsovårdens och miljövårdens områden. Arbetet skulle bedrivas i sådan takt att ministerkommittén vid sitt möte i december 1973 kunde fatta beslut om Europarådets framtida uppgifter.

b) Arbetsprogrammet

Europarådet var den första internationella organisation att uppsätta ett systematiskt arbetsprogram. Detta skedde för åren 1964—65. Ställföreträdarkommittén översände ett första utkast till arbetsprogram för 1973—74 till församlingen i maj 1972. Församlingen tillsatte en särskild kommitté för att granska programmet. Med utgångspunkt från kommitténs betänkande framförde församlingen till ministerkommittén olika förslag rörande arbetsprogrammet. Församlingen uttryckte även sin tillfredsställelse med programmet. Arbetsprogrammet upptogs till allmän debatt i ställföreträdarkommittén i oktober och till slutlig behandling i november 1972. Ett resolutionsutkast om godkännande av arbetsprogrammet utarbetades och godkändes av ministerkommittén. Resolutionen utmynnade i att ställföreträdarkommittén skulle tillse att programmet kom till utförande. I september 1973 skall generalsekretären för ställföreträdarkommittén framlägga ett programutkast för 1975—76 samt en utgiftsberäkning. I slutet av 1973 skall enligt artikel 1 i Europarådets stadga generalsekretären framlägga en rapport om tillämpningen av arbetsprogrammet 1973—74.

c) Förhållandet mellan Europarådet och europeiska icke-medlemsstater

Generalsekretären underströk i sitt anförande att denna fråga var politiskt känslig. Inget icke-demokratiskt land kunde bli medlem av Europarådet men å andra sidan diskuterade organisationen tekniska problem med icke-medlemsländer. Sekretariatet hade ibland sänt inbjudningar till icke-medlemsländer att delta i det arbete som utfördes av tillfället i akt att uttrycka förhoppningen att den kommande säkerhetskonferensen skulle resultera i större avspänning i Europa och förbättra de ekonomiska och kulturella förbindelserna mellan de europeiska staterna.

d) Kultursamarbetet mellan öst och väst

Ämnet hade satts upp på dagordningen på Förbundsrepubliken Tysklands önskan. Bakgrunden var att de förberedande överläggningarna i Helsingfors inför säkerhetskonferensen skulle kunna resultera i förslag till samarbete på det kulturella området. En rekommendation från församlingen — 680 (1972) — förelåg också i vilken CCC (Europarådets

kulturstyrelse) uppmanas ta ställning till möjligheterna av ett kultursamarbete mellan Öst- och Västeuropa.

e) Den europeiska ungdomsfonden

Ordföranden i den mellanstatliga kommittén framlade en rapport om arbetet med fonden, vilket framskred planmässigt. Fondens avsågs starta sin verksamhet den 1 januari 1973 och meningen vore att bidrag ur fonden skulle kunna utbetalas till ungdomsorganisationerna redan under 1973. Samarbetet mellan regeringarna och ungdomsorganisationerna hade hittills gått bra. Berörda parter syntes tillfredsställda med de resultat som uppnåtts. I den följande debatten underströks det värdefulla i att Europarådet hade tagit upp detta nya fält för internationellt samarbete. Vissa invändningar gjordes emellertid mot att man i fördelningen av poster i fonden ej tagit tillräckliga hänsyn till den politiska och geografiska balansen.

f) Den europeiska stipendiefonden

På närmast föregående ministermöte hade den brittiske representanten meddelat att Storbritannien skulle ställa 50 stipendier till förfogande för studenter från Europarådets medlemsländer. Från brittisk sida hoppades man att övriga medlemsländer även skulle lämna stipendier och att på så sätt ett stipendienät inom ramen för Europarådet skulle kunna upprättas. Flertalet talare understödde förslaget, och ställföreträdarkommittén gavs i uppdrag att utarbeta ett förslag till regler för verksamheten.

g) Arkitekturminnesvårdsåret 1975

Inom Europarådet upprättades 1970 en kommitté för skydd av kulturminnesmärken. Kommittén har utarbetat ett omfattande handlingsprogram fram till 1975. Detta program skall mynna ut i en kampanj för skydd av kulturminnesmärken av arkitektoniskt värde. Året 1975 har utvalts att bli ett arkitekturminnesvårdsår. I första hand skall man igångsätta ett stort informationsarbete med sikte på att skapa förståelse för värdet i att bevara arkitektoniskt värdefull bebyggelse. Vidare skall man företa en registrering av sådana byggnader och områden. Man hoppas senare bli i stånd att igångsätta restaureringar av sådan bebyggelse. Ministerkommittén har upprättat en organisationskommitté för att leda arbetet under ordförandeskap av förre brittiske bostadsministern Duncan Sandys.

Vid ministermötet gav Sandys en orientering om hur arbetet fortskrider. Han anmodade ministrarna att tillse att de nationalkommittéer som skall omhändera arbetet i de skilda länderna snarast bildas. Ministerkommittén uttryckte sitt stöd för aktionen.

II. Ställföreträdarkommittén

Under 1972 hölls 11 möten i ställföreträdarkommittén. Sverige har som permanent representant vid Europarådet ambassadören Arne Fältheim. I princip har ministerkommittén delegerat beslutanderätten till ställföreträdarkommittén i alla de frågor som ligger inom minister-

kommitténs kompetensområde. Ställföreträdarkommittén beslutar alltså i ministerkommitténs namn.

Ställföreträdarkommittén har följande huvuduppgifter: förbereda de ärenden som skall behandlas på ministerkommitténs möten;

diskutera och eventuellt svara på beslut som fattats av den rådgivande församlingen, vilka föreligger antingen som rekommendationer, vilka alltid besvaras, eller resolutioner;

organisera Europarådets omfattande tekniska mellanstatliga samarbete; planlägga de till Europarådet knutna fackministerkonferenserna;

behandla administrativa och budgetära frågor.

En utförlig redogörelse för arbetet i ställföreträdarkommittén vars mötesagenda vanligtvis omfattar 30—40 ärenden skulle föra för långt. Framställningen begränsas därför till ett par punkter.

Den rådgivande församlingen antog i juni 1972 en *rekommendation*, 674 (1972), i syfte att åstadkomma en europeisk aktion för att skydda civil flygtrafik mot internationell terrorism. Rekommendationen diskuterades på ställföreträdarkommitténs möte i september och vid mötet i oktober då svar avgavs till församlingen. Ställföreträdarkommittén ställde sig positiv till församlingens rekommendation och pekade på olika åtgärder som medlemsregeringarna hade genomfört för att förhindra terroraktioner av detta slag.

I oktober antog församlingen *rekommendation* 684 (1972). I rekommendationen föreslås att Europarådet skall göra en utredning om flygkapning, politisk utpressning och andra former av terrorism samt försöka samordna medlemsländernas aktioner i syfte att genomföra en gemensam europeisk aktion. Vidare föreslås att en ad hoc-kommitté bestående av höga ämbetsmän skulle upprättas för att dryfta åtgärder från medlemsländernas sida.

Ministerkommittén har emellertid hävdat att upprättandet av en sådan kommitté knappast kan ge något konkret resultat. Man har bl. a. hänvisat till att det rör sig om världsomspännande problem, som bäst borde kunna lösas inom FN:s ram. Församlingen däremot har ställt sig tvivksam inför vad världsorganisationen kan göra med tanke på de motstridiga synpunkter som råder mellan olika medlemsländer och uppfattningar om vad terrorism innebär. Under behandlingen av frågan inom ställföreträdarkommittén visade det sig att flertalet länder ansåg att Europarådet skulle kunna uträtta något på detta område och att man i varje fall borde upprätta en ad hoc-kommitté. Efter långvariga diskussioner beslöt ställföreträdarkommittén att upprätta en ad hoc-kommitté med ett mandat att utreda de rättsliga verkningarna av den internationella terrorismen. Ad hoc-kommittén skall under sina överläggningar ta hänsyn till vad som på området uträttas av andra internationella organisationer och avge rapport till ministerkommittén efter sitt första möte, vilket avsågs äga rum i mars 1973. Ställföreträdarkommittén skall sedan på grundval av ad hoc-kommitténs rapport besluta om en eventuell utvidgning av kommitténs mandat.

Under den 24:e sessionen i oktober 1972 antog den rådgivande församlingen en rekommendation rörande den asiatiska befolkningen i Uganda. Ställföreträdarkommittén behandlade frågan vid sitt 215:e möte i november 1972. Det framkom att medlemsländernas regeringar insett det omedelbara hjälpbehovet. Storbritannien hade tillåtit invandring av asiater med brittiska pass och en rad medlemsländer hade re-

dan mottagit statslösa flyktingar. Från svensk sida upplystes om att Sverige var berett att motta 500 flyktingar.

III. Expertkommittéer

1. Rättsfrågor

A.) Konventioner m. m.

(i) Sverige ratificerade den 28 april 1972 med vissa förbehåll den europeiska konventionen om straff för vägtrafikbrott (jfr prop. 1971: 114). Konventionen innehåller regler om lagföring för trafikbrott och verkställighet av dom avseende sådant brott i fall då gärningsmannen har sitt hemvist i annan konventionsstat än den där brottet har begåtts.

(ii) Under år 1972 har följande konventioner öppnats för undertecknande.

a) Europeisk konvention om överförande av lagföring i brottmål

Syftet med konventionen är att göra det möjligt för medlemsstaterna att på effektivast möjliga sätt utnyttja sina resurser för att hindra och beivra brott. Lagföringen av ett brott skall enligt konventionen förläggas till den stat, där det med hänsyn till samtliga förekommande omständigheter framstår som mest ändamålsenligt att den äger rum. Konventionen föreskriver därför att en fördragsslutande stat vid tillämpning av konventionen är behörig att, på framställning av annan fördragsslutande stat, enligt sin egen strafflag lagföra varje brott beträffande vilket strafflagstiftningen i den anmodade staten är tillämplig. Vidare gäller att stat som enligt sin interna lag är behörig att lagföra ett brott får avstå från detta i fråga om misstänkt, som är eller kommer att bli föremål för lagföring i annan fördragsslutande stat på grund av samma brott. Vid avgörande av var lagföring skall äga rum skall enligt konventionen även den misstänktes intressen beaktas genom att hänsyn tas till hans anknytning till viss stat eller hans möjligheter till återanpassning i en särskild stat. Den som i en fördragsslutande stat dömts genom slutligt och verkställbart avgörande får i princip varken åtalas eller dömas för samma gärning i annan fördragsslutande stat.

b) Europeisk konvention om statsimmunitet

Konventionen reglerar i vilken omfattning en stat får göra anspråk på immunitet inför annan stats domstolar. Den innehåller en i princip uttömmande uppräkningslista av de fall då sådan immunitet inte får åtnjutas. I de fall som inte omfattas av uppräkningslistan skall en stat åtnjuta immunitet. Exekutiva åtgärder mot annan fördragsslutande stats egendom är inte tillåtna enligt konventionen, men i gengäld åtar sig staterna att självmant fullgöra domar i de fall som omfattas av uppräkningslistan. Genom en särskild förklaring kan en stat förbehålla sig domsrätt mot annan stat även i andra fall än de uppräknade. I förhållandet mellan stater som avgivit sådan förklaring gäller en utvidgad skyldighet att fullgöra domar och vissa undantag från förbudet mot tvångsexekution i utländsk stats egendom.

c) Europeisk konvention om betalningsort för penningskulder

Huvudregeln är enligt konventionen att betalning skall ske där borgenären har sitt hemvist vid tidpunkten för betalningen. Borgenären kan dock begära att betalning skall äga rum antingen på annan plats i den stat där borgenären har sitt hemvist vid tidpunkten för betalningen eller på av honom angiven plats i den stat, där han hade sitt hemvist då skulden uppkom. Även vissa andra undantag från huvudregeln gäller enligt konventionen. I fråga om skuld som uppkommit i samband med borgenärens yrkesverksamhet avses med hemvist den plats där denna verksamhet bedrivs.

d) Europeisk konvention om beräkning av tidsfrister

Konventionen innehåller regler om beräkning av tidsfrister på de civilrättsliga, handelsrättsliga och förvaltningsrättsliga områdena. Konventionens regler motsvarar i huvudsak dem som finns i 1930 års lag om beräkning av lagstadgad tid. De är tillämpliga inte bara när en frist har fastställts i lag eller annan författning utan också när fristen har bestämts av domstol, förvaltningsmyndighet eller skiljedomstol. Den är även tillämplig på frister fastställda av parterna, om dessa inte har kommit överens om hur fristen skall beräknas.

e) Europeisk konvention om inrättandet av ett system för registrering av testamenten

Enligt konventionen förpliktar sig de fördragsslutande staterna att upprätta ett system för registrering av testamenten. Syftet med konventionen är att minska risken för att ett testamente förblir okänt eller blir känt för sent och att underlätta att efter testators död finna testamentet. Varje fördragsslutande stat skall utse en eller flera myndigheter som skall svara för registrering av testamenten. Vidare skall en myndighet utses att ombesörja registrering av testamenten i annan fördragsslutande stat och besvara förfrågningar från andra fördragsslutande stater.

Sverige har undertecknat de under a) och d) nämnda konventionerna.

(iii) Ställföreträdarkommittén har slutligen godkänt texten till en *europaisk konvention om skadeståndsregler i biltrafik*.

Konventionen bygger på principen att fordonets innehavare skall vara strikt ansvarig för skada som orsakas av fordonet när detta används i trafik. Bilens försäkringsgivare kan enligt nationell lag göras direkt ansvarig i stället för innehavaren. Har den skadelidande varit medvållande till skadan kan detta leda till nedsättning av skadeståndet. I vilken utsträckning skadeståndet skall jämkas får bestämmas med hänsyn till omständigheterna vid olyckan. Konventionen innehåller vidare regler om ansvarets fördelning vid olycka, där flera fordon medverkat till skadans uppkomst, samt om skada som drabbat fordonets innehavare eller dess förare. Konventionen lämnar åt nationell lagstiftning att reglera bl. a. eventuell begränsning av skadeståndsskyldigheten och möjligheterna att föra regresstalan.

B.) Resolutioner som antagits av ministerkommittén m. m.

(i) *Förenhetligande av de juridiska begreppen "domicile" och "residence"*.

I resolution (72) I, som antogs den 18 januari 1972, rekommenderades

medlemsstaternas regeringar att åtminstone på det internationella området låta sig vägledas i sina respektive rättsordningar av de regler om tolkningen av begreppen domicile och residence som fogats vid resolutionen.

(ii) *Sänkning av myndighetsåldern*

I resolution 72 (29), som antogs den 19 september 1972, rekommenderas medlemsstaternas regeringar att sänka myndighetsåldern under 21 år och, om de anser det lämpligt, att bestämma myndighetens inträde till 18 år. Enligt resolutionen skall dock staterna ha rätt att behålla en högre behörighetsålder för vissa begränsade, särskilt angivna rättshandlingar som anses kräva en högre mognadsgrad. Vidare rekommenderas regeringarna, särskilt regeringarna i de stater som behåller en myndighetsålder som är högre än 18 år, att överväga lämpligheten att ge vissa omyndiga behörighet att utföra sådana rättshandlingar som förekommer i det dagliga livet samt, på områden där det anses lämpligt, även andra slag av rättshandlingar. Slutligen rekommenderas regeringarna i de stater, där en sänkning av myndighetsåldern skulle i avsevärd mån inskränka föräldrarnas underhållsskyldighet och därför leda till en försämring av de omyndigas ekonomiska möjligheter att få utbildning, att vidta lämpliga åtgärder för att motverka sådana följder av en sänkning av myndighetsåldern.

(iii) *Värdepappersfonder*

I resolution 72 (28), som antogs den 19 september 1972, rekommenderades medlemsstaternas regeringar att utforma sin lagstiftning rörande värdepappersfonder i överensstämmelse med de regler som fogats vid resolutionen och i sin rättspraxis följa dessa regler. Enligt resolutionen är staterna dock oförhindrade att införa regler som är mera förmånliga för delägarna i värdepappersfonder.

(iv) *Utländska värdepappersfonder*

I resolution 72 (50), som antogs den 12 december 1972, rekommenderades medlemsstaternas regeringar att i fråga om utländska värdepappersfonder låta sig vägledas av de principer som fogats vid resolutionen.

C.) Sjunde europeiska justitieministermötet

Det sjunde europeiska justitieministermötet ägde rum i Basel den 15—18 maj 1972. I mötet deltog företrädare för samtliga Europarådets medlemsstater utom Malta, varjämte Finland och Spanien deltog observatörer. Justitieministermötena är såtillvida knutna till Europarådet som Europarådets sekretariat utgör dessa mötens sekretariat.

Av de ämnen som diskuterades vid konferensen kan nämnas samarbete i frågor rörande förmynderskap för och vårdnad om barn, straffrättens roll på miljöskyddets område, de särskilda rättsliga problem rörande privatlivets skydd som uppkommer genom den ökande användningen av databehandling av personinformation samt utveckling av metoder för behandling i frihet som alternativ till frihetsstraff. Till grund för diskussionen om privatlivets skydd låg en rapport, som utarbetats av den danske justitieministern K. Axel Nielsen, medan rapporterna i de övriga ämnena utarbetats av justitieministrarna från resp. Österrike, Frankrike och Storbritannien. Diskussionerna resulterade i att konferensen i vart och ett av de nämnda ämnena antog resolutioner varigenom ministrarna rekommenderar Europarådets ministerkommitté att

vidta vissa närmare angivna åtgärder i syfte att stärka den europeiska rättsgemenskapen.

Beträffande frågan om vårdsnaden om barn rekommenderade justitieministrarna bl. a. Europarådets ministerkommitté att låta CCJ undersöka möjligheterna för en harmonisering av medlemsstaternas lagar beträffande förmynderskap för och vårdnad om barn och möjligheterna att få till stånd en överenskommelse om att vid behov kunna hänskjuta frågor om vårdnad och umgängesrätt till en särskild domstol, sammansatt av domare från de i det särskilda fallet berörda staterna. När det gäller straffrättens roll på miljövårdsområdet rekommenderade justitieministrarna ministerkommittén att uppdra åt ECCP att närmare analysera hithörande frågor och därvid bl. a. undersöka möjligheterna för en harmonisering av gärningsbeskrivningar och påföljder, särskilt i fråga om förorening av vatten och luft. På det straffrättsliga området antogs också en resolution vari ministerkommittén rekommenderas uppdra åt ECCP att undersöka möjligheterna för medlemsstaterna att i sina nationella strafflagar införa påföljder som innebär kriminalvård i frihet, att göra verkställigheten av frihetsberövande påföljder mera flexibel genom vidgad användning av frigång och andra lättnader i frihetsberövandet samt att främja forskning rörande effektiviteten av påföljder som inte innebär frihetsberövande och upprätta ett system för utbyte av informationer på detta område.

Konferensen antog också en resolution rörande Europarådets roll när det gäller europeiskt samarbete i allmänhet på det rättsliga området. I denna resolution uttryckte justitieministrarna sin övertygelse om att Europarådet är och bör förbli den allmänna ram inom vilket det europeiska samarbetet på det rättsliga området äger rum. Ministrarna rekommenderade Europarådets ministerkommitté att uppdra åt CCJ och ECCP att studera verkningarna för Europarådets arbete på det rättsliga området av utvidgningen av de Europeiska Gemenskaperna och att utarbeta en rapport i detta ämne till nästa justitieministerkonferens.

D.) Europeiska kommittén för juridiskt samarbete (CCJ)

Den europeiska kommittén för juridiskt samarbete har under år 1972 hållit två möten. Kommitténs 17:e möte ägde rum den 26—30 juni och det 18:e mötet den 4—8 december.

I syfte att uppnå ökad rättslikhet mellan Europarådets medlemsländer pågår *utredningsarbete* på en rad områden inom olika kommittéer under CCJ. Bland de ämnen som är under utredning bör främst nämnas produktansvar, utomäktenskapliga barns rättsliga ställning, konsumentskydd, den enskildes skydd i administrativa förfaranden, privatlivets skydd vid automatisk databehandling av personinformation samt ADB-behandling av internationella överenskommelser, lagtext, rättsfall och rättsstatistik. En handledning rörande erkännande och verkställighet av utländska avgöranden på det civilrättsliga området är under utarbetande.

Under år 1973 kommer ny tillsatta kommittéer att påbörja studier angående fordringspreskription, vårdnad om barn och skadestandsfrågor som har samband med förorening av sötvatten.

E.) Europeiska kommittén för brottslighetsfrågor (ECCP)

ECCP har under 1972 hållit sitt 21:a möte. Vid mötet, som hölls den 24—28 april, behandlades bl. a. förslag till resolution om *straff för trafikbrott som begåtts under inflytande av alkohol*, förslag till resolution om *regler för minimistandard för behandling av fångar* och resolution om *straffrättsliga synpunkter på narkotikamissbruk*. ECCP antog de föreslagna texterna med vissa ändringar och beslöt hänskjuta dem till ministerkommittén.

Bland de frågor som under år 1972 har behandlats av ECCP:s *underkommittéer* märks behandling av vuxna lagöverträdare med kortvariga frihetsstraff, behandling i grupp och s. k. terapeutiskt samhälle inom fängsvården, brottmålsdom i den tilltalades frånvaro, andra alternativ till fängelse än villkorlig dom, skyddstillsyn och liknande påföljder samt avkriminalisering.

På ECCP:s arbetsprogram för 1973 står bl. a. frågor rörande tillämpningen av de europeiska konventionerna på straffrättens område, straffrättsliga möjligheter att bidra till miljöskyddet, och försäljning och innehav av skjutvapen.

Vid 1972 års konferens med cheferna för de kriminologiska forskningsinstituten behandlades ämnet "Våldet i samhället".

F.) Expertkommittén för de mänskliga rättigheterna

Arbetet inom expertkommittén för de mänskliga rättigheterna bedrevs under år 1972, förutom i plenum, inom två underkommittéer. Sverige var representerat i den underkommitté, nr 1, som av plenum fått sig anförtrodd bl. a. massmediafrågor med anknytning till mänskliga rättigheter.

Under året slutförde expertkommittén arbetet med den av underkommitté nr 1 förberedda frågan om utvidgat *skydd för utländska korrespondenters rättsliga ställning* genom att färdigställa ett förslag till konvention i denna fråga.

Vidare yttrade sig expertkommittén till ministerkommittén i fråga om *förfarandet inför ministerkommittén* i enlighet med artiklarna 32 och 54 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Expertkommittén inledde, inom sin underkommitté nr 1, under 1972 ett studium av förutsättningarna för en *harmonisering av nationell massmedialagstiftning*.

Behandlingen av bl. a. följande frågor, som tidigare uppförts på kommitténs dagordning, fortsattes under 1972:

(i) Behovet av och förutsättningarna för att tillskapa ytterligare ett tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter avseende *nationella minoriteters ställning*.

(ii) Fråga om *skydd för privatlivets helgd* med hänsyn till press och andra massmedia samt den tekniska och vetenskapliga utvecklingen.

(iii) Fråga om utvidgning av *rätten till information* genom ett tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna eller på annat sätt.

(iv) Fråga om rätt för Europarådets organ till skydd för mänskliga rättigheter att tillgripa *interimistiska förordnanden*.

2. Utbildnings- och kulturfrågor

a) Resolution som antagits av ministerkommittén

Europeisk ungdomsfond

Ministerkommittén antog i maj 1972 en resolution (72) 17 rörande upprättande av en europeisk ungdomsfond och godkände vid samma tillfälle statuter för fonden.

Fondens målsättning är att främja ett samarbete mellan ungdom i Europa genom att ekonomiskt stödja sådan europeisk ungdomsverksamhet som tjänar till att främja fred, förståelse och samarbete mellan folk i Europa och i hela världen i en anda av respekt för mänskliga rättigheter och fundamental frihet.

Medlemmar i Fonden är Europarådets medlemsstater och andra europeiska stater, som anslutit sig till densamma i enlighet med här för fastställda bestämmelser.

Fondens organ skall utgöras av en mellanstatlig kommitté, the Intergovernmental Committee, styrelsen, the Governing Board, rådgivande kommittén, the Advisory Committee och revisorsnämnden, the Board of Auditors.

Fondens resurser skall utgöras av årliga frivilliga bidrag vars totalbelopp 3 000 000 francs man enats om i mellanstatliga kommittén och som uppdelats mellan staterna genom inbördes överenskommelse. För Sveriges del innebär det ett procenttal på 3,25 och en summa på 97 500 francs.

Dessutom kan till Fonden lämnas ytterligare frivilliga bidrag från dess medlemsstater eller från annat håll i enlighet med föreskrivna principer. Slutligen kan intäkter som inkommit genom Fondens verksamhet och som godkänts av styrelsen bidra till att öka resurserna.

Fördelningen av medlemsstaternas bidrag till Fonden fastställdes genom ministerkommitténs antagande av resolution (72) 23.

b) Svar på rekommendationer från rådgivande församlingen

1) Ministerkommittén har granskat rekommendationen 681 om *skydd av Europas arkitektoniska arv*.

Ministerkommittén har godkänt en tidigare rekommendation inom samma område genom att uppmana de medlemsländer som inte upprättat nationella kommittéer att göra det för att planera och verkställa en 3-årig kampanj som skall kulminera i Byggnadsvårdsåret 1975. Av sikten är att väcka intresse för den äldre bebyggelsen och säkra dess fortsatta tillvaro i oförvanskat skick. Ministerkommittén har vidare beslutat att överlämna nämnda rekommendation till kommittén för kulturminnesvård för kännedom och synpunkter rörande bl. a. förslag till projekt lämpliga som modeller ur restaureringssynpunkt.

2) Ministerkommittén har godkänt Opinion nr 9 rörande ett system för *"livslång utbildning"*, permanent education, i Europa och beslutat överlämna den till rådgivande församlingen som svar på dess rekommendation 611. Svaret betonar att kulturstyrelsen endast bör föreslå åtgärder, medan det får ankomma på medlemsländerna själva att besluta hur förslagen skall utnyttjas.

c) Kulturstyrelsen (CCC)

Kulturstyrelsen, Committee for Cultural Co-operation (CCC), sammanträder två gånger om året i Strasbourg, en gång under våren och en gång under hösten.

De permanenta underkommittéerna för allmänna skolfrågor, Committee for General and Technical Education (EGT), och för vuxenutbildning och kulturell utveckling, Committee for Out-of-School Education and Cultural Development (EES-DC), har vardera haft ett sammanträde under hösten i Strasbourg. Kommittén för högre utbildning och forskning, Committee for Higher Education and Research (ESR), har förutom vid ett sammanträde i Strasbourg under hösten även mötts på Cypern under våren.

Kulturstyrelsen har bl. a. behandlat följande frågor av vikt.

1. Intensifiering av samarbetet

Rådgivande församlingen hade anmodat ministerkommittén i rekommendationerna 567 och 649 att stärka och reformera samarbetet inom Europarådet på utbildningens och kulturens områden. En arbetsgrupp tillsattes under kulturstyrelsen hösten 1971 med mandat att utarbeta ett praktiskt förslag.

Mot bakgrund av arbetsgruppens diskussioner överlämnade sålunda kulturstyrelsen efter sitt möte i september 1972 ett svar till ministerkommittén i Opinion No 10 vilket i stort innebär:

att kulturstyrelsen anser sig lämpad att utgöra centrum för samarbetet på utbildningens och kulturens områden inom dess medlemsländer

att den allmänna målsättningen för kulturstyrelsen bör vara att främja spridningen av idéer, studera gemensamma problem, jämföra utbildningssystem och stärka kontakten länderna emellan.

att samarbetet inom kulturstyrelsen skall baseras på fyra huvudfunktioner: information och dokumentation, personutbyten, jämförelser mellan nationella system, gemensamma metoder och aktioner.

De nämnda funktionerna skall leda till starkare prioriteringar och därmed främja en intensifiering av samarbetet t. ex. i s. k. "special projects" där medlemsländer som så önskar gemensamt går samman och bekostar genomförandet av ett projekt utanför kulturstyrelsens ordinarie budget.

Denna intensifiering av samarbetet förutsätter ett starkare engagemang från medlemsländernas sida.

Kulturstyrelsen har ansett det möjligt att åta sig nämnda uppgifter med en blygsammare ökning av resurserna än vad rådgivande församlingen från början föreslagit med hänsyn bl. a. till de frivilliga bidrag som medlemsländerna beräknas ställa till förfogande för delaktighet i "special projects" stipendieprogram etc.

Europarådets sekretariat har mot bakgrund av ovanstående beräknat att delta kräver att utgifterna för personal ökas med 41 % och för arbetsprogrammet med 23 % över en period på 3 år, 1974—1976. Vissa delegationer, däribland den svenska, har emellertid betonat att åtminstone en del av dessa ökningar borde kunna erhållas genom nedskärning av mindre angelägna avsnitt i nuvarande arbetsprogram.

Ytterligare fyra frågor tas upp i kulturstyrelsens svar på rådgivande församlingens rekommendationer. Kulturstyrelsen betonar vikten av att

utbildnings- och kulturdepartementen är representerade vid kulturstyrelsens sammanträden. Vidare anser kulturstyrelsen det olämpligt att etablera formella band mellan kulturstyrelsen och kommittén för högre tjänstemän, Committee of Senior Officials, som förbereder utbildningsministerkonferensen, då denna förklarat sig vilja förbli fristående. Dock bör nära samarbete äga rum. För att markera den nya fas i kulturstyrelsens utveckling föreslås att titeln CCC ändras till CEC, Council for Education and Culture. Slutligen är kulturstyrelsen av uppfattningen att tiden ännu inte är mogen att inrätta en kulturminneskonferens.

Kulturstyrelsens svar samt arbetsgruppens förslag har tillställts ministerkommittén, där de dock inte hunnit behandlas före 1972 års slut.

2. Allmänna skolfrågor

Ett från svensk sida anordnat *symposium* i Karlskrona undersökte läroplansutveckling, och placering för den nivå som motsvarar gymnasieskolans högstadium. Delegater från tjugo medlemsländer deltog och avslutade sina diskussioner med att utarbeta rekommendationer beträffande nödvändiga förändringar i nuvarande läroplaner och följderna härav.

3. Högre utbildning och forskning

Från svensk sida har föreslagits en ändring i sammansättningen av kommittén för högre utbildning och forskning. Förändringen skulle i huvudsak innebära att hela det postgymnasiala området skulle vara representerat i kommittén och inte bara universiteten, vilket nu är fallet.

En reform av både läkar- och tandläkarutbildning har diskuterats. Urval, spärrad utbildning, läroplaner, utvärdering av utbildningen och lärarutbildning för dessa områden är de huvudfrågor som tagits upp i detta sammanhang.

En arbetsgrupp under kommittén för högre utbildning och forskning instruerades att göra den lämplighetsstudie rörande ett *institut för teleundervisning*, som ministerkommittén begärt. Arbetsgruppens slutsats var att ett dylikt institut skulle fylla ett redan känt behov, som med tiden skulle bli allt större. Institutet skulle inte utgöra ett universitet i egentlig mening, utan till en början snarast vara ett centrum för information och dokumentation på området. Så småningom skulle det även initiera och samordna forskning beträffande teleundervisning. Förslaget antogs av kommittén för högre utbildning och forskning och kommer under 1973 att diskuteras av kulturstyrelsen.

Som resultat av bl. a. en policydiskussion vid kulturstyrelsens höstmöte anordnades ett möte med regeringsrepresentanter för att definiera ett specialprojekt beträffande möjligheten till *geografisk rörlighet för högskolestuderande*, lärare på post-sekundär nivå och forskare. Det ankommer på kulturstyrelsen att fatta beslut i denna fråga.

Den expertgrupp som tillsattes 1971 för att granska och utvärdera försöksverksamhet i medlemsländerna inom området *"livslång utbildning"* har sammanträtt och utvalt ett antal intressanta projekt, däribland ett forskolexperiment i Malmö.

4. Kultur

Den intensifiering av samarbetet inom Europarådet på utbildningens område som föreslås i Opinion Nr 10 omfattar ännu inte *kulturområdet*.

Europarådet bidrog med flera bakgrundsdocument till den europeiska kulturministerkonferensen i Helsingfors som anordnades av Unesco.

Kommittén för extraskolär utbildning och kultur har under ett par års tid arbetat med frågor rörande *televisionens och andra kulturella medias betydelse för det kulturella utvecklingsarbetet*.

Den 14:e av Europarådets *konstutställningar "Neoklassicism"*, i vilken även Sverige deltog, anordnades i London. Kulturstyrelsen har emellertid beslutat att dessa utställningar i fortsättningen skall äga rum under devis nya former. Syftet bör vara att utveckla allmänhetens kulturella medvetande och visa att alla Europas länder är delaktiga av samma kulturarv. Vidare skall de deltagande medlemsländerna själva åta sig ansvaret för organisation och finansiering av utställningarna.

Ett kollokvium i *kulturstatistik* hölls i oktober i Stockholm. Det gav 26 experter från medlemsländerna tillfälle att utbyta åsikter om insamlande, presentation och tolkning av kulturstatistik.

5. Ungdom

Vad angår Europarådets två huvudsatsningar för ungdom, installerades det *Europeiska ungdomscentret* i juni 1972 i sina nya lokaler i Strasbourg och i maj 1972 antog ministerkommittén formellt statuterna för den *Europeiska ungdomsfonden*.

d) Kommittén för byggnadsvård

På förslag av kommittén för byggnadsvård, Committee on Monuments and Sites, har ministerkommittén antagit riktlinjerna för ett arbetsprogram för Byggnadsvårdsåret 1975. I enlighet med dessa riktlinjer har en svensk nationalkommitté utsetts med statsrådet Ingvar Carlsson som ordförande. Nationalkommittén skall tillsammans med ett verkställande utskott och tre arbetsgrupper svara för förberedelser av Byggnadsvårdsåret i Sverige.

3. Sociala frågor

Sociala kommittén

Under 1972 har sociala kommittén hållit två sammanträden, ett i april och ett i oktober.

(i) Kommittén har ägnat en betydande del av sin verksamhet åt att utarbeta en europeisk konvention rörande socialt skydd för jordbrukare. Ett förslag till konventionstext har underkastats en första genomgång och beräknas bli slutbehandlad under 1973.

(ii) Vidare har kommittén i huvudsak färdigställt ett *modellavtal för utbyte av unga arbetstagare* i anslutning till en tidigare i ämnet antagen resolution.

(iii) Kommittén har vidare slutligt antagit och till ministerkommittén för godkännande överlämnat ett förslag till resolution rörande *sociala åtgärder till förmån för fysiskt eller psykiskt handikappade*.

(iv) När det gällde det fortsatta arbetet på en eventuell konvention rörande *internationell hjälp vid katastrofer* fann kommittén att en multinationell konvention i ämnet tills vidare borde anstå i avvaktan på resultatet av det arbete som utfördes på detta område inom bl. a. FN.

(v) Till ämne för 1973 års koordinerade *stipendieprogram* valde kom-

mittén familjerådgivning. Tillika yrkade kommittén på en omedelbar höjning av utgående stipendiebelopp med minst 20 procent.

4. Hälsovårdsfrågor

Europeiska hälsovårdskommittén

Under år 1972 har hälsovårdskommittén hållit två sammanträden, ett i juni och ett i november.

(i) Kommittén har understrukit nödvändigheten av att vid överväganden rörande miljön tillbörlig hänsyn tas till effekter på människans hälsa. Kommittén har till ministerkommittén överlämnat förslag till resolution om hygieniska krav på idrottsanläggningar. Vidare har en resolution utformats rörande förbättrad sjukhushygien, för att motverka spridning av sjukhusinfektioner varjämte förslag till ett avtal rörande transport av avlidna inom Europarådets verksamhetsområden utformats.

(ii) Bland andra arbetsuppgifter må nämnas fortsatt verksamhet beträffande särskilda *blodproblem*, speciellt sådana som sammanhänger med blodtransfusion och användandet av "andra" blodprodukter. En rekommendation rörande minimikrav för blodgivare har utformats. Europarådet har fortsatt att anordna kurser i blodtransfusion.

(iii) Inom kommittén diskuterades rapporten från 1971 års koordinerade *stipendieprogram*, vilken avsåg den allmänna hälsovårdens plats i läkarutbildningen.

(iv) Hälsovårdskommittén har i samarbete med WHO ingående studerat frågan om *överkonsumtion av läkemedel*. En rapport är under utarbetande i ämnet. Europarådets ansvar för åtgärder mot läkemedelsberoende har ingående diskuterats och är alltjämt föremål för överväganden.

(v) På *tandhälsovårdens* område pågår studier över i vilken omfattning och på vad sätt medicinsk personal kan användas för att nedbringa frekvensen av tandsjukdomar och formerna för andra preventiva åtgärder.

Expertkommittén för social trygghet

Under året har kommittén bl. a. ägnat uppmärksamhet åt frågan om inriktningen av det framtida arbetsprogrammet. Det har fastslagits att kommitténs verksamhet allmänt syftar till en harmonisering av de olika ländernas socialförsäkringssystem. En av huvudlinjerna i denna verksamhet är att tillskapa minimistandardnormer. Här föreligger en minimistandardkonvention, den europeiska socialförsäkringsbalken av år 1964. Kommittén deltar i den årliga granskningen av rapporterna om tillämpningen av denna balk från de åtta länder, däribland Sverige (prop. 1965: 115), som hittills ratificerat balken. En annan huvudlinje är att utarbeta riktlinjer för utbyggnaden av socialförsäkringen i särskilda frågor och utföra detaljstudier på olika områden. Flera sådana ringsskyddet för icke förvärvsarbetande kvinnor. En tredje huvudlinje är samordning av socialförsäkringssystem i tillämpningen på migrerande arbetstagare. Här har den av kommittén utarbetade likställighetskonventionen öppnats för undertecknande av ministerkommittén i slutet av året. Kommittén biträder dessutom andra kommittéer under Europarådet när det gäller frågor med socialförsäkringsaspekter.

5. Arbetsmarknadsfrågor

Ett förslag till konvention för reglerande av migrerande arbetares förhållanden är sedan 1971 under behandling i ministerkommittén. En av ställföreträdarna tillsatt arbetsgrupp har under 1972 försökt nå fram till en slutlig konventionstext. Vissa framsteg har gjorts men arbetet har gått relativt långsamt på grund av motsättningar mellan utvandrar- och invandrarländerna om arbetstagares rättigheter vid arbete och uppehåll i mottagarlandet.

Ministerkommittén antog under år 1972 två resolutioner, en om *skydd för ungdom i arbetslivet* och en om *metoder för insamling av statistik om internationellt migrerande arbetskraft*.

I november 1972 hölls en *europaisk arbetsministerkonferens* i Rom. 16 av Europarådets medlemsstater, däribland Sverige, var företrädare vid konferensen. Finland deltog som observatör. Huvudämnena var "Ungdomen i arbetslivet" och "De migrerande arbetstagarnas situation i Europa". Dessutom diskuterades läget vad gäller ratificering av Europarådets överenskommelser som rör arbetsmarknadsfrågor. Turkiet och Irland erbjöd sig att stå som värdar vid eventuellt kommande arbetsministerkonferenser.

6. Miljövårdsfrågor

a) Resolution som antagits av ministerkommittén, European Soil Charter

I resolution (72) 19, som antogs den 30 maj 1972, fastställs tolv principer vars tillämpning syftar till att förebygga jordförstöring.

b) Naturvårdskommittén

Under året har arbetet fortsatt inom en expertkommitté med uppgift att utarbeta en konvention rörande skydd mot förorening av internationella sötvatten. Detta arbete beräknas vara avslutat under 1973.

Stor uppmärksamhet har som vanligt ägnats åt European Diploma, som tilldelas särskilt väl skyddade och skyddsvärda naturreservat. European Diploma förlängdes för bland annat de svenska områdena Muddus nationalpark och Sarek-Padjelantaområdet för ytterligare 5 år.

I samarbete med Louis Pasteur-universitetet i Strasbourg anordnades ett symposium i mars 1972 angående metoder för utvärdering av grund- och ytvattenreserver.

c) Luftvårdskommittén

Under året har kommittén genomfört studier rörande bestämmelser, föreskrifter och riktlinjer för utsläpp från vissa närmare specificerade industrityper. Vidare har specialproblem rörande kontroll i vissa avseenden av motorfordons luftföroreningar genomgått av kommittén.

I en underkommitté har speciellt intresse ägnats åt frågor som rör utbildning, undervisning och information om luftföroreningar.

d) Förberedande kommittén för 1973 års miljöministerkonferens

I den deklaration som antogs vid Europarådets naturvårdskonferens i Strasbourg 1970 uppmanades bland annat ministerkommittén att sammankalla en europeisk miljöministerkonferens med uppgift att uppmunt-

ra samarbetet mellan existerande europeiska mellanstatliga organisationer. Ministerkommittén beslöt i december 1970 att ovannämnda konferens skulle hållas i Wien på inbjudan av den österrikiska regeringen.

Konferensen har förberetts i en särskild förberedande kommitté. Europarådets sekretariat och värdlandet för konferensen, Österrike, har under förberedelsearbetet förordat en brett upplagd konferens utgörande en uppföljning på europeiskt plan av FN:s miljökonferens 1972. Vissa andra länder, däribland Sverige, anslöt sig inledningsvis härtill. Flertalet länder har emellertid önskat att konferensen väsentligen skall ägnas naturskyddsfrågor i mer strikt mening. Motivet härför synes främst ha varit farhågor att en brett upplagd konferens skulle kunna tas till intäkt för en icke önskad breddning av Europarådets insatser på miljöområdet, vilka hittills koncentrerats till naturskyddsområdet. Formell enighet har sedermera uppnåtts att naturskyddsfrågorna skulle behandlas under följande tre temarubriker, nämligen:

- planläggning och användning av den naturliga miljön inklusive fri-luftsområden inom ramen för ett totalt planläggningssystem
- åtgärder för att bevara vilt och områden av vetenskapligt intresse
- information och utbildning rörande den naturliga miljön.

7. Kommun-, region- och planfrågor

a) Kommittén för samarbete i kommunala och regionala frågor

Kommittén handlägger frågor som rör lokala och regionala organ eller hänger samman med regionalpolitiken, särskilt vad gäller förhållandet mellan statliga och kommunala organ.

Kommittén bistår ministerkommittén och Europarådets övriga organ i frågor av lokalt och regionalt intresse. Kommittén fungerar även som ett samarbetsorgan mellan medlemsländernas regeringar för utbyte av information och erfarenhet kring den lokala självstyrelsen.

Kommittén har tre arbetsgrupper, en för frågor rörande den lokala och regionala strukturen, en för kommunernas ekonomi samt en för frågor kring glesbygdskommunernas problem. Sverige var under 1972 representerat i de två arbetsgrupper som behandlar frågor rörande den lokala och regionala strukturen samt frågor om glesbygdskommunernas ekonomiska och sociala utveckling.

Arbetsgruppen för glesbygdskommunernas problem sammanträdde på inbjudan av de italienska myndigheterna i L'Aquila den 23—26 maj 1972. I anslutning till mötet genomfördes en studieresa genom regionerna Abruzzi och Molise.

Arbetsgruppen för frågor rörande den lokala och regionala strukturen sammanträdde i Strasbourg den 5—6 september 1972.

Kommittén för samarbete i kommunala och regionala frågor höll sitt sjätte plenarmöte i Strasbourg den 6—10 november 1972. Vid mötet diskuterades bl. a. de lokala och regionala myndigheternas medverkan i planeringen liksom frågor om den regionala balansen med avseende på tätorter och glesbygd. Vidare diskuterades förberedelser för en undersökning i medlemsländerna rörande frågor om kommunal indelning och kommunal demokrati. Det uppdrogs åt bl. a. Sverige att delta i förberedelserna för en sådan undersökning.

b) Kommittén för förberedande av ministerkonferensen angående regional planering

Kommittén som består av företrädare för planministerierna i de olika medlemsländerna har till uppgift att förbereda den andra planministerkonferensen i Frankrike i september 1973. Kommittén höll sitt tredje möte i Bordeaux den 5—7 oktober 1972.

8. Övrigt**a) Expertkommittén för djurskydd**

Kommittén som började sin verksamhet under 1972 har haft två sammankomster, dels i maj och dels i november 1972. Kommitténs uppgift är i första hand att studera problem i samband med djurens välfärd vid modern intensivuppfödning. Så snart studiet av denna fråga framskridit tillräckligt långt, har ministerkommittén utbett sig råd från kommittén angående problem rörande användande av levande djur för experimentella och industriella ändamål.

Kommittén har under året arbetat på ett förslag till konvention innehållande de allmänna principer som är nödvändiga för att garantera skyddet för djur inom intensiv modern djuruppfödning. Det är kommitténs uppfattning att det bör tillsättas en permanent expertkommitté, vars uppgifter bör bli att utarbeta detaljerade föreskrifter i enlighet med konventionens allmänna principer.

b) Europarådets budget

Europarådets totala driftsbudget för år 1972 belöpte sig till 66 466 000 francs. Det svenska bidraget utgjorde 1 680 254 francs (omkr. 1 653 370 kr.)

I november 1972 fastställdes budgeten för 1973 till totalt 78 702 000 francs och Sveriges bidrag till 1 931 400 francs (omkr. 1 900 500 kr.).

Stockholm i september 1973

